

תקציר הצעת מחקר: " בחינת הקשר בין עברייני תנועה סדרתיים, מאפייניהם הדמוגרפיים והחברתיים-כלכליים ותאונות דרכים"

צוות החוקרים: פרופ' דוד מהלאל, ד"ר רוני פקטור ופרופ' אילה כהן

מוסד: טכניון

עבירות התנועה נחשבות לגורם עיקרי לתאונות הדרכים ולהיפגעות בדרך (ETSC, 1999). בארץ ובעולם בכ- 80%-90% מתאונות הדרכים נרשמת עבירת תנועה כגורם לתאונת הדרכים (גיטלמן והקרט, 2003). מחקרים שנערכו ברחבי העולם מעלים כי התנהגויות שונות, כגון נהיגה מעל המהירות המותרת, מעבר צומת באור אדום, נהיגה תחת השפעת אלכוהול ואי-שימוש באמצעי ריסון, מעלות את הסיכון לתאונה ולהיפגעות בעת התרחשותה (Bjornskau and Elvik, 1992; Elvik and Christensen, 2007). מודלים המנסים להסביר את הקשר בין עבירות תנועה למעורבות בתאונות דרכים מציעים כי ביצוע עבירות תנועה על ידי הנהג מצמצם את מרווח הבטיחות (safety margins) בתהליך הנהיגה. כתוצאה מכך, כל הפרעה או אירוע נוסף בדרך, גידול במורכבות התנועה ואף לחץ זמן, עלולים להגביר את עומס העבודה המנטאלי של הנהג, כך שההסתברות של הנהג לבצע טעות בזמן הנהיגה גדלה. בהקשר זה, חשוב לציין כי עבירות בתחום התחבורה אינן בהכרח בעלות מאפיינים דומים לעבירות פשיעה אחרות.

מטרות המחקר המוצע הן לבחון את המאפיינים הדמוגרפיים, חברתיים וכלכליים של עברייני התנועה הסדרתיים (רצידיביסטים) ולאמוד את הקשר בינם לבין מעורבותם של נהגים אלו בתאונות דרכים בישראל. זאת תוך ניסיון לזהות "סף" של מספר עבירות ממנו עולה באופן משמעותי הסיכון של הנהג להיות מעורב בתאונה.

השערות המחקר ייבחנו באמצעות בסיס נתונים משולב, אשר פותח על ידי פקטור, מהלאל ויאיר (2008), המאחד את נתוני תאונות הדרכים ברמת הפרט שאירעו בישראל משנת 1983 עד שנת 2007 עם נתוני מפקדי האוכלוסין לשנת 1983 ו-1995. אל בסיס נתונים קיים זה נשלב, באמצעות הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה את נתוני קובץ עבירות התנועה. באופן זה נוכל לבחון, עבור כל נהג שהיה מעורב בתאונות דרכים, את המאפיינים הדמוגרפיים, חברתיים וכלכליים ואת מספר וסוג עבירות התנועה שלו. זאת תוך התבססות על נתונים רשמיים שאינם דיווחים עצמיים ובפיקוח משתנים שונים. המבנה המודולארי של בסיס הנתונים, הכולל מספר מזהה ייחודי לכל תאונה ולכל נהג, מאפשר לבנות קבצי עבודה שונים ובכך לענות על שאלות מחקר מגוונות. בסיס הנתונים המשולב ינותח בעזרת ניתוחים חד רב משתניים ובאמצעות שיטות סטטיסטיות שונות, כגון ניתוח רמות (multilevel modeling) וניתוחי הישרדות (survival analysis).

הרשות הלאומית
לבטיחות בדרכים

מדען ראשי

המחקר המוצע יסתמך על מיומנות וידע רב שנצבר על ידי כותבי ההצעה במחקרים דומים בעבר, בכדי לנתח בסיס נתונים ייחודי אשר מרביתו כבר עומד לרשותם ומוכן לניתוח. בעזרת ממצאי המחקר הרשויות השונות יוכלו לגבש מדיניות אכיפה המבוססת-עדויות (evidence-based) ולפתח למשל תוכניות אכיפה הקובעות מעל איזה מספר "סף" של עבירות יש לבצע פעולות אכיפה וחינוך שונות על מנת למנוע מהנהג לבצע עבירה נוספת העלולה להחריף את הסיכון שלו להיות מעורב בתאונת דרכים. הפילוח הדמוגרפי, החברתי והכלכלי של הנהגים בעלי מספר עבירות גבוה וממצאי המחקר בנוגע לקשר בין סוג העבירה לבין סוג התאונה יעזרו לרשויות להכין תוכניות הסברה והתערבות אשר יותאמו לקבוצות אלו ולהתמקד בסוג העבירות להן יש קשר בולט עם חיזוי תאונות דרכים.